

glavnome zastupana od istarsko-dalmatinskih poslanika na bečkom Reichsratu, ali pobjedu je ipak odnela, velikom većinom, kojoj se je onda priklonio i veći deo početnih protivnika, struja koja je htela da se hrvatska politika jedared za svagda otrese habzburškog služništva i vodi politiku svojih nacionalnih interesa. Kažu da je stari Franc Josef bolno osetio taj neočekivani otkaz službe od strane Hrvata.

U samoj rezoluciji nema reči o srpsko-hrvatskom jedinstvu, a ni Srbi se u opće ne spominju, ali sam fakt da je tako velik broj hrvatskoga narodnog predstavništva u onako velikom sukobu između Krune i Mađara uzeo junački stav neutralnosti, u stvari stav protiv Krune, učinio je samim time silno za zbliženje političkih ideala Srba i Hrvata. Predstavnici srpskih stranaka se sastaju u Zadru i prihvate t. zv. *Zadarsku rezoluciju*, kojom se pridružuju stanovištu Hrvata i proklamiraju da će se Srbi boriti zajedno sa Hrvatima.

Neutralnost između Beča i Mađara u stvari bila je pomoć Mađarima, koju su oni tako i shvatili i, u prvo vreme, Hrvatima nagrađivali odlučnim simpatijama. Praktički efekt *Riječke rezolucije* bila je Srpsko-hrvatska koalicija, u koju su stupile sve hrvatske i srpske stranke opozicione u Banovini Hrvatskoj i Slavoniji, sem ekstremnih pravaša, t. zv. frankovaca, koji su ostali jedini nosioci srbofopske partikularističke politike hrvatske.

Zvala se koalicija, ali u stvari, naročito kad su se od nje sve više počeli da tuđe srpski radikali, srpsko krilo plemenskoga partikularizma, koje je prihvaćalo proklamovanje Jaše Tomića i novosadske *Zastave* da su Srbi i Hrvati dva različita naroda, — postajala je to sve više jedna stranka, sa jednom ideologijom, jednim votstvom, jednom vojskom i uvek jednom akcijom. Nekoliko sukcesivnih izbora tu je vojsku očeličilo.

Praktički Hrvatsko-srpska je koalicija pokazala vrlo brzo pozitivan rezultat, kada joj je već 1906 g. uspelo da dođe do većine i dobije vlast u hrvatskom saboru u svoje ruke. Ali ta se idila sa Mađarima vrlo brzo pokvarila. Mađari, i to oni isti kojima su Jugosloveni sa Riječkom i Zadarskom rezolucijom pomogli, vrlo su se brzo, kako je u ostalom bilo prirodno, pomirili sa Krunom i ponovo okrenuli žalac prema Jugu. Svejedno efekt je one politike bio za naš narod u Hrvatskoj, a i u drugim oblastima blagotvoran, najpre što je ona dala narodu osokoljavajući dokaz — posle trideset godina uzaludnih pokušaja — da narodna volja ipak može da dođe do uvažavanja, i da to može samo uz zajedničku saradnju Hrvata i Srba. Kad je sporazum sa Mađarskom koalicijom pokvaren, pa su Mađari, u ponovnoj saradnji sa dinastijom, započeli sa novim ofanzivama u Hrvatskoj radi vraćanja starog stanja beznadne pokornosti, našli su pred sobom jednu borbenu vojsku, koja se u borbi sve više prekaljivala i kojoj je narod, pored svih ponovnih izbora i pokušaja falzifikovanja narodne volje, jednako poklanjao svoje poverenje. Borba protiv pokušaja uvođenja mađarskog jezika na železnica-ma (*»Železnička pragmatika«*), borba protiv eksponenata mađarske vladе i dinastije, koji su slati kao banovi u Zagreb, baruna Raucha, Rakodzaya, Cuvaja itd., ostaće lepe i junačke stranice hrvatskoga otpora